

- Atonerluineq inuusuttuni psykosilersitsikkajuttarpoq. Inuusuttoq ikioruk imigassanik aalakoornartulinnit atonerluinermillu pinaveersaartinnersigut imaluunniit pisariaqarfimmi katsorsarneqarneq. Hashimik, imigassamik aalakoornartortalimmik, ikiaroornartunillu atonerluineq takorruuinernut takorluuinermillu aallartitsisuusinnaapput imaluunniit ajornerulersitsillutik, taamaasilluni katsorsarneqarnissaq sapernarnerulerluni.
- Uippakajaarneq psykotiskimik ersiuteqarnermut aallarneeqaataasinnaavoq. Inuusuttoq ikioruk uippakajaarnarsinnaasunik annikillisaanikkut, nuannaarnerulersitsisartunillu annertunerusumik sammisaqartillugu.
- Nakorsaq tarnip nakorsaaluunniit attavigisariaqarpat utersaartoornissaanut ernumaateqaruit. Assersuutigalugu inuusuttoq mattusimalerpat, sinittarnini mumippagu, eqqumiitsunik ileqqoqalerpat imaluunniit paasisaanngitsunik oqaaseqartalerpat. Eqqumaffigilluassavat ilaqutariinni qaninnerusuni skizofreni nappaatigineqarpat.
- Neriuit iperangisaannaruk aamma pissutsit pitsanngortussaanerannut neriuteqartitsigit. Pisuutitsineq pinaveersaaruk naammagittarlutillu.
- Nappaat ammasumik eqqartoruk, eqqaamallugulu skizofreni-rtoqarnerani kinaluunniit pisuussuteqaangitsaq, kisiannili qaratsap sanngiiffeqarneraninngaaneersaq.
- Skizofreni unammillernarsinnaavoq nukinillu atuiffiulluni. Eqqugaasumut qanigisaasunullu. Taamaammat pingaaruteqarpoq imminut paarinissat, namminerlu soqtugisatit sammisartakkatillu attatiinnarnissat. Iluuqutaasinnaavoq ilittut inissisimasut oqaloqatigissallugit.

Annertunerusumik paasisaqarit tapersorneqarit aamma ikiorneqarit.

Kommunemi MISI-p immikkoortortaa: Angajoqqaanut sullissisunullu siunnersuineq aqutissiinerlu

Børne- og Ungdomspsykiatrien: Tarnikkut nappaatip suussusaanik paasisutissiineq

Pissassarfik Tilioq: Pisinnaatitaaffiit pillugit siunnersorneqarneq

Tarnip pissusaanik ilisimasallit: Meeqqanut annernut inuusuttunullu oqaloqatiginneq peqqissartinnerlu, ornigulluni onlinekkulluunniit

Kattuffiit aamma Facebookimi eqimattat: Assingusumik inissisimasut attaveqarfigikkat. "Sugisag" ataatsimoorfiuvoq tarnikkut nappaateqartunut qanigisaanullu

Annertunerusumik paasisaqarit: www.psykiatrifonden.dk

Johanne Bladt Vammenimit aamma Mette Scharling Laursenimit tulluarsarneqarpoq.

Kalaallisut nutserneqarpoq Ivalu Schmidtimmit aamma Karl Berthelsen.

Malou Mediamit inissiternerqarpoq.

Forsideillustration: Psykiatrifonden.

2023. Quppersagaq killilersugaangitsumik assilineqarsinnaavoq aamma agguanneqarsinnaavoq.

SKIZOFRENI

Meeqqanut inuusuttunullu
skizofreniqartunut qanigisaanullu
quppersagaq paasisutissiinermik
aqutissiuinermillu imalik

Quppersagaq una nuna tamakkerlugu MISI aamma meeqqanut inuusuttunullu tarnit nakorsaat suleqatigiinnerisigut suliarineqarpoq. Imarisai Psykiatrifondenimit sanarfineqarput tulluarsarlugit nutserneqarlutillu. NunaFonden suliniummut aningaasaliisuvoq.

Skizofreni pillugu

Skizofrenip ilisarnaatigikkajuppaa psykotiskinik ersiutit. Psykoseqarnerup eqqarsarsinnaanerup, misiginissinnaaneq aamma piviusoq piviusuunngitsumiit immikkoortissinnaaneranut piginnaasat sunnertarpari. Psykoseqarnermi maluginiutit immikkoortillugillu paasiuminaattarput, tamanna eqqugaasumut nukippassuarnik atuiffiusarpoq.

Skizofreni arriitsuqaqam ineriartorsinnaavoq, kisianni aamma tassangaannartumik takkussinnaavoq, assersuutigalugu sakkortuumik pisoqarnermi atonerluinermulluunniit atatillugu. Nappaat 16-24-nik ukioqarnermi takkutikkajuttarpoq.

Skizofreni assigiinngitsorpassuutigut saqqumersinnaavoq aamma ingerlaarneri assigiinngittaqaat. Inuunerminni skizofreniqartut amerlasuut ingerlalluurtuupput, nalinginnaasumillu ulluinaat ingerlallugit psykotiskiuffimmi akornani. Allat taamaasinerani assigiinngitsunik ersiuteqartarput. Assersuutigineqarsinnaapput isumaalunnerit, sorusussuseqannginneq aamma qiimanermik piumasusermillu amigaateqarneq. Ilaa ataavartumik sivisuumillu psykotiskiunerimik ersiuteqartarput.

Skizofrenimut peqquativiusut ilisimaneqanngilat. Biologiskimik, tarnikkut inooqataaerneru atugarisat nappaat ineriartornerani pingaaruteqarsinnaapput. Skizofreni qaratsakkut sanngiiffeqarnermik tunngaveqarsorinarpoq. Meeraanermi kingusinnerusukkulluunniit artukkerneqarnerit uippakajaarnerillu nappaammik aallartisisuusinnaapput. Assersuutigineqarsinnaapput misigisutsikkut artukkerneqarnerit, sakkortuumik aqqusaagaqarnerluunniit, soorlu peroriartornermi sumiginarneqarneq, pimmaritinneq imaluunniit kinguaassiutitigut atonerlugaaneq. Atonerluisuugaanni napparsimalalnermik aallartitsi-suusinnaavoq.

Skizofreni qanoq ersertarpa?

Ilaa amerlasuunik ersiuteqartarput ilaalli ataasiakkaaginnarnik. Ersiutit annikittuusinnaapput imaluunniit sakkortullutik innarliisinnaasut. Skizofrenimut takussutit psykotiskiunertut ersiuteqartarput, soorlu takorruineq aamma piviusuunngitsunik piviususorilersitsineq.

Takorruineq tassaasinnaavoq nipinik piviusuunngitsunik tusaasusineq, takususineq aamma allat misiginngisaannik tipinik naamasaqarneq. Takorruinerit sinnattornerntert eqqaanarput sianissuseq aqutsisuusooq atassuteqarneq ajorpoq, taamaattorlu maluginiutit eqquinnerpaat piviusuusutut misigineqar-tarlutik. Takorruineq malugisaatinik malussarippallaarnermut assingusutut taaneqarsinnaavoq aammalu qaratsami immikkut sanngiissusermut attuumassuteqarluni.

Piviusuunngitsunik takorluineq tassaavoq takorluinerit piviusuunngitsut. Piviusuunngitsunik takorluineq nalinginnaasumut malersoneqartut isertorluni naalaarneqarnermulluunniit nalinginnaasumik tunngasarpooq aamma ajortumik pineqarniarnissamut tunngalluni. Skizofreniqartut takorluukkat ilu-moortutut misigisarmassuk, isumaat ilumuunngitsoq paasitinniarnissaat ajornarluinnangajappooq.

Takorruisaraanni takorluisaraanniluunniit piviusuunngitsunik skizofreniusuaannanngilaq. Aamma ilaanni takuneqarsinnaasarpooq nikallungaateqarnermi, atonerluisuunerim, sinissaaleqerujusuarnermi, uippakajaarnermi imaluunniit kissarneqarujusuarnermi.

Skizofrenillit amerlasuut eqqarsartaatsikkut ilungersuuteqartarput. Ajornartorsiutit assersuutigineqarsinnaasut makkuusinnaapput: tiguartissinnaannginneq, nutaanik ilikkagaqarsinnaannginneq, tamakkiisumillu isiginissinnaaneq. Aamma allat atuarnissaat sapernarsinnaavoq, inoqatinik paasinninnginnissinnaaneq, isumaqatigiissutiniq malinnissinnaannginneq aamma imminut quiasuuarutigineq quiasarnerlu paasiuminaassinnaapput.

Skizofrenimut ersiutit aamma tassaasinnaapput aalaatsinik ajornartorsiutit, assersuutigalugu aalanerit uteqattaakkat imaluunniit oqalunnikkut akornuteqarneq. Ilaa takisuunik ataqatigiinngitsunik oqaaseqatigiiliortarput imaluunniit oqaatsinik kisimillutik paasinnaasaminnik atuillutik. Nalinginnaasumik pissusilersornikkut allannguuteqartarput, inuusuttut matugaluttuinnartarlutik, unittoorlutik imaluunniit peqataajunnaarlutik, avatangiisiminnullu siornatigullu soqutigisarsimasaminnit soqutigisaarullutik. Imaassinnaasoq ulloq unnuarlu mumittut. Ilaquttanut ikinngutinullu atassuteqarneq ajorsikkajuttarpoq, atuarfik suliffillu sumiginarneqarlutik.

Tapersersorneqarneq aamma katsorsartinneq

Skizofreniqartut ilai imminnut isumagisnaapput, ilinniagaqarlutik, sunngiffimmi suliffittaarlutik inuu-suttullu ataatsimoorneranni inooqataallutik. Allat suliarisariakkanut ikiorneqartariaqarput imaluunniit najuqarfimmi ineqarlutik.

Nakorsaatit piffissamik amerlasuunik psykoseqarfiuneq sivikillisarlugillu sakkukillitissinnaavaat. Psykoseqarnermut takussutissaqaraanni pingaaruteqarpoq nakorsaatitornissaq. Sapinngisamik siusinaartumik nakorsaasersuineq angusaqarluarfiunerusarpoq. Nakorsaatitorneq inuunerup sinnerani iisariaqanngilat, kisiannili piffissat ilaanni pisariaqartinneqarluni.

Ersiutit psykotiskiunngitsut tarnikkut katsorsaariaatsit assigiinngitsut atorlugit katsorsarneqarsinnaapput. Katsorsaanerup ilagaa pingaaruteqartoq nappaat ilinniassallugu ilikkarlugulu. Tamanna psykoedukationip siunertaraa. Tassani pequtaasut, ersiutit katsorsartinnissamullu periarfissat ilinniarneqartarput. Annertuumik iluaqutaasinnaavoq iliuusissanik ilinniarluni ersiutit aqussinnaanissaanut, ulluinnarni annikinnerpaaffissaminik inittussuseqarniassammata.

Angajoqqaat qanigisaasullu allat qanoq iliuuseqarsinnaapput?

- Naammattuigut inuusuttumik ilisarisimasannik, malugisaatiminik tatiginissinnaanngitsumik, assersuutigalugu oqaluunneqartutut nipinillu tusaasusisartumik immaqalu malersoneqartutut misigisumik, inuusuttoq kaammattussavat ikiortissarsioqqullugu, assersuutigalugu nakorsamut.
- Skizofreniqartut amerlasuut napparsimanertik imminut nassuerutigineq sapertarpaat. Taamaammata amerlasuut qanigisaasut ikiortissarsioarnissamut alloriarneq siulleq tigusarpaat. Amerla-nertigut skizofrenimik eqqugaasimasup ajornartorsiutit eqqartornissaanut piumasuseqarneq ajorput immaqalu aqqusaagartik ersigalugulu toqjissimaffigineq ajorpaat. Taamaammata pi-nngaarteqarpoq qanigisaasup kaammattuinnissaa saammarsaanissaa.
- Inuusuttup katsorsarneqarnerani nakorsaatillu malinnissaanut kaammattoruk, nakorsamit isumaqatigiissut allannortinneqarnissaata tungaanut. Utersaarnermut aarlerinaat annikillsittarparaa. Nakorsaasersuinerup malinneranik nersualaartaruk.
- Nappaat ilikkaruk. Iluaqutaasinnaasarpooq mianernartoqarneranik kalerriutit allattorlugit, piffimmik psykotiskiuffiusumik nutaanik takkuttoqannginnerani. Tassaniitilluni eqqaamanninnissaq sapernarsinnaammat. Inummiit inummut pasitsassaarutit assigiinngissinnaasarpooq. Nalinginnaasumik uumisoqqajaaneq nikallungaqqajaaneq, tiguartissinnaanerlu sapernarsisarpooq, sinnakinnerulerneq aamma matugaluttuinnarneq. Nalunaarutit ilikkarukit meeqqat ikiorsinnaavaat qaqugukkat ikiortissarsioarnissaanik.
- Ajortikkaangat suut inuusuttumut iluaqutaanersut allattukkit.
- Inuusuttoq kaammattoruk pitsaasumik aalajangersimasumillu sinittarnissaanut, peqqinnartunik inuusutissaqartiguk nerisarfiillu eqqaamallugit. Taassuma saniatigut aamma pingaaruteqarpoq aalasarnissaq allanillu sammisasaqarneq taassuma soqutigisaanik. Eqqarsaatit nuanniitsunit allamut sangutitsinnaavoq, uippakajaarnermik iluaallornermillu annikillsitsinnaavoq.